

In memoriam Douwe van der Werf

Leraar pur sang en toegewijd wetenschapper

Douwe werd op 23 februari 1948 op Ameland geboren als eerste kind. Na hem kwamen zes broers en als laatste ook een zus. Douwe groeide met al die jongens op in Dokkum en nadat de familie verhuisd was naar Wervershoof heeft hij zijn middelbare schooltijd doorgebracht op een internaat in Bolsward, al weer met allemaal jongens. Daarna ging hij economie studeren in Tilburg. Na zijn afstuderen is hij in dienst gegaan en werd vervolgens na 6 weken afgekeurd. Hij is les gaan geven op middelbare scholen in Oosterhout, Breda en Den Bosch. Tegelijk begon hij op aandringen van professor De Vries met het uitpluizen van hoe in de negentiende eeuw tal van kleine banken in Nederland ontstonden. In 1975 werd hij uitgenodigd voor een gesprek met Pa De Boer en Jan Diek van Mansvelt. "Of hij op Warmonderhof economie wilde geven". Douwe zei ja en hij is niet meer weggegaan tot zijn verplichte pensionering in 2013.

De late zeventiger jaren en de vroege tachtiger jaren waren hectisch op Warmonderhof: steeds meer leerlingen, veel enthousiasme, veel energie, veel ideeën en initiatieven. Douwe was een rots in de branding: koersvast, op zijn manier bevlogen, streng en rechtvaardig en behoorlijk ongevoelig voor de waan van die dagen. Hij ging voor zijn economie en voor zijn leerlingen, er moest bij hem gewoon gewerkt worden en de deur ging op slot, wanneer de les begon. Hij heeft het met veel plezier en alles wat hij in zich had gedaan. Hij ging niet alleen voor zijn economie, maar ook voor zijn leerlingen.

Ik laat zijn leerlingen aan het woord:

"Je hebt de gewone docenten en Douwe".

"Douwe. Je (economie)lessen (en jijzelf) waren meestal erg chaotisch om het zacht uit te drukken. Veel leerlingen konden daar misschien niet zo goed tegen, maar ik heb er van genoten".

"Hoe is het mogelijk, saaie stof als economie en bedrijfsadministratie.....brrr.....bllleeeel....., maar nà Douwe, ga je van die cijfertjes Houwe!!! Want waar jij verschijnt de weerzin verdwijnt en zonlicht doorschijnt."

"Dat het begrip 'commercie' is afgeleid van 'contact maken'. Dat was natuurlijk veel edeler en meer verheven dan het slijmerige en gluiperige woord wat het voor ons ooit was!"

"Maar toen die les begon te geven, stond daar iemand die met een kinderlijke eenvoud vertelde, over de wereld van het geld, aan de hand van fietsenmakers, en andere middenstanders".

“Eenmaal in de klas, hing iedereen aan je lippen. Hongerig naar kennis, maar ook rete kritisch. En eerlijk is eerlijk, ik liet me toch ook wel een beetje provoceren”.

“maar voor mij was ie inderdaad 'de Leraar'. Hij is een hele vrije kritische denker die niet vast zit in starre ideeën en theorieën. Hij maakt er een sport van om leerlingen wakker te schudden en een spiegel voor te houden”

“... er een moment dat mij nog helder voor de geest staat en waarin we wel urenlang hebben gesproken over de inhoud van mijn economieverlag, dat was het moment dat je mijn concept had nagekeken.”.

“Een lieve, (chaotische) meelevende man. Zo meelevend in mijn chaos, dat het jouw chaos wordt”.

“Ik zou mijn kinderen graag naar de Warmonderhof sturen als ik zou weten dat ze les zouden krijgen van Douwe!”

“Nu ga ik op bezoek bij een vriend, die vroeger mijn leraar was”

Hij had oog voor mensen die het even niet goed ging en kon het opnemen voor mensen tijdens leraarsvergaderingen. Bij de uitreiking van de diploma's bleek zijn talent om met een paar goed gekozen verhalen leerlingen zo in het zonnetje te zetten dat ze zijn woorden nooit meer zouden vergeten. Douwe was een geliefde en gewaardeerde leraar en hij heeft er een heel netwerk van oud-leerlingen aan overgehouden. Hij was ook een gewaardeerde collega. In de woorden van vroegere directeur Jan Diek: *Ha Douwe, Ouwe trouwe, Betrouwbaar en loyaal, In beleid en klaslokaal, Met lach en traan, Intens begaan.* Hoewel Douwe met Léon de eerste stappen richting de Flevopolder heeft gezet, kreeg hij later moeite met de verhuizing naar Dronten. Hij is zijn leerlingen trouw gebleven en is meegegaan.

Behalve leraar was hij ook wetenschapper. Wat ooit begonnen was als een artikel groeide stilaan uit tot een proefschrift. In zijn tuinhuis achter de dijk werkte hij in vakanties, weekenden en avonden temidden van volle ordners, wankele stapels papier en vluchtige aantekeningen aan zijn eerste boek *“De bond, de banken en de beurzen”*. In 1988 promoveerde hij, in Tilburg en in jacquet. Het was een kloek boek geworden, waarin hij met zijn frisse en heldere manier van schrijven een chaotisch verlopen geschiedenis toegankelijk had gemaakt. Na dit debuut is Douwe blijven onderzoeken en schrijven. Niet langer in de tijd van Bettie zijn vrouw, zoals professor De Vries het uitdrukte, maar betaald door grote banken. Hij werkte het ene half jaar op Warmonderhof en het andere aan zijn boeken. In 1999 verscheen *“Banken, bankiers en hun fusies”*, in 2014 *“Van Twentse bank naar algemene bank - Geschiedenis van de Twentsche Bank, 1840-1964”* en in 2020 *“Van lokale bank naar wereldwijd bankieren”*. Er staan vier stevige boeken van zijn hand op alle universiteitsbibliotheken, niet voor een paar jaar, maar voor eeuwen. Hij liep er niet mee te koop en leerlingen en collega's hebben misschien niet ten volle beseft, hoe groot hij als wetenschapper was.

In 2013 moest Douwe met pensioen. Hij was daar nog niet aan toe en was liever les blijven geven. Dat kon niet en dat deed hem pijn. Hij is met stille trom vertrokken en is nooit meer teruggekomen. Zo was Douwe ook. Wanneer we over Warmonderhof spraken, kwamen alle goede herinneringen boven, aan al die geweldige leerlingen vooral. Het afscheidsfeest dat voor hem in de

maak was, is nooit gevierd en bovenstaande citaten zijn genomen uit de brieven die toen geschreven zijn. Hij heeft ze nooit gelezen, maar hij wist wel dat velen hem hoog hadden.

Eenmaal thuis in Opijnen is hij wel wat vaker gaan fietsen. Hij heeft ook kievitsnesten gemarkeerd en een enkele keer gezeild. Het tuinhuis bleef zijn domein. Daar schafte hij nog aan zijn laatste boek en begon hij met onderzoek voor wat zijn laatste boek had moeten worden. Vijf jaar geleden begon hij te verdwalen in zijn eigen aantekeningen en het boek is er niet meer gekomen. De diagnose was afasie, een ziekte waarbij steeds meer woorden hun betekenis verliezen. Een paar maanden geleden is hij opgenomen in een verpleeghuis. Hij vond er vriendelijke mensen en zelfs een maat. Plotseling werd hij ziek en op 23 Februari stierf hij, op zijn verjaardag, 77 jaar oud.

Gerard Oomen, oud-collega.